

Зубова Віталіна Вікторівна
старший викладач закладу вищої освіти
кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Банзюк Ілля Андрійович
здобувач вищої освіти,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-392-0-5>

РОЗВИТОК РИБАЛЬСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ

Рибальський бізнес в Україні є важливою галуззю економіки, яка забезпечує робочі місця, виробляє продукти для внутрішнього споживання та експорту, а також має значний туристичний потенціал.

Розглянемо декілька ключових аспектів цієї галузі [1]:

1. **Рибальське промислове виробництво.** Україна має частину рибальських підприємств, які займаються промисловим виловом риби у річкових та відкритих морських водах (частина Чорного моря на півдні Одеської області де можливий безпечний вилов).

2. **Аквакультура.** Розвиток аквакультури у країні сприяє вирощуванню риби в штучних умовах. Регіони розвитку: Центральна та Західна Україна.

3. **Рибальський туризм.** Україна має багатий водний потенціал, що сприяє розвитку рибальського туризму.

4. **Законодавство та охорона рибних ресурсів.** Урядом прийнято законодавчі акти та здійснюється контроль за використанням рибних ресурсів з метою збереження біорізноманіття та регулювання вилову.

Для розвитку рибальської сфери в Україні необхідна реалізація комплексного проєкту з розвитку сфери в цілому та збереження

біорізноманіття. Крім того, в умовах воєнного стану необхідний розвиток всіх галузей економіки, які здатні забезпечувати надходження до бюджетів різних рівнів [2].

Основні напрямки комплексної програми розвитку [3]:

1. Збереження природних ресурсів (необхідність прийняття стратегій збереження та відновлення рибних ресурсів для збалансованого використання).

2. Підвищення ефективності вилову (необхідність проведення порівняльного аналізу технологій вилову, інструментів для підвищення продуктивності роботи).

3. Стимулювання економічного зростання (присутність значного потенціалу рибальського бізнесу у ВВП, створення нових робочих місць у галузі, визначення потенційних сегментів збуту та розвиток стратегії маркетингу).

4. Розвиток інфраструктури (визначення потреби та модернізація базових установок, розвиток нормативно-правового середовища).

Дана інтегрована система має на меті забезпечити баланс між економічними і екологічними інтересами, сприяючи сталому розвитку рибальського бізнесу в Україні та збереженню природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Для аналізу ефективності комплексної програми необхідно провести порівняльний аналіз розвитку галузі в різних країнах (табл. 1).

Враховуючи аналіз, проведений у контексті розвитку рибальського бізнесу в Україні, можна зробити наступні висновки:

- **Потенціал розвитку.** Рибальський бізнес в Україні має значний потенціал для розвитку, який може бути використаний для стимулювання економічного зростання у сільських та прибережних районах країни.

- **Необхідність збереження ресурсів.** Важливим аспектом є збереження природних ресурсів та біорізноманіття водойм, що потребує розробки та впровадження стратегій збереження та відновлення рибних запасів.

• **Модернізація інфраструктури.** Розвиток рибальського бізнесу передбачає необхідність модернізації портової інфраструктури, баз та причалів для забезпечення ефективності вилову та збереження рибної продукції.

• **Сприяння інтеграції.** Інтегрована система розвитку рибальського бізнесу сприятиме збалансованому розвитку сектору, забезпечуючи взаємозв'язок між економічними, екологічними та соціальними аспектами галузі.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз розвитку галузі країн світу

Ісландія	Норвегія	Китай
<p>• Рибальський промисел. Ісландія має багату традицію рибальства, особливо вилову тріски, лосося, морських креветок. Рибальство є важливою галуззю економіки країни, її експорт включає як свіжу, так і заморожену рибу, а також рибні продукти.</p> <p>• Економічний внесок. Рибальський промисел відіграє значну роль у господарстві Ісландії, забезпечуючи робочі місця для місцевого населення та важливі джерела експортного доходу.</p> <p>• Управління ресурсами. Ісландія активно веде політику збереження рибних ресурсів, включаючи впровадження квот та обмежень на лов риби для збереження стійких популяцій.</p>	<p>• Рибальський промисел. Норвегія є однією з найбільших світових потужностей у виробництві та експорті лосося та інших видів риби. Країна також має розвинену аквакультурну промисловість.</p> <p>• Економічний внесок. Рибальство та переробка риби відіграють ключову роль у економіці Норвегії, створюючи тисячі робочих місць та приваблюючи інвестиції.</p> <p>• Стратегічне планування. Норвегія активно розвиває стратегії сталого рибальства, зосереджуючись на збереженні рибних запасів та ефективному використанні морських ресурсів.</p>	<p>• Рибальський промисел. Китай має найбільшу аквакультурну промисловість у світі, а також великий флот для вилову риби у водах інших країн.</p> <p>• Економічний внесок. Рибальський бізнес є важливою галуззю економіки Китаю, забезпечуючи не лише внутрішнє споживання, але й великі обсяги експорту.</p> <p>• Виклики сталого розвитку. Китай стикається з викликами сталого розвитку у рибальській галузі, такими як забруднення водойм, перенаселення в аквакультурі та зниження рибних запасів.</p>

Індонезія	Перу	Україна
<p>• Традиційне рибальство. У Індонезії рибальство є традиційною галуззю забезпечення життя для багатьох місцевих громад, особливо в сільських районах та прибережних зонах.</p> <p>• Аквакультура. Крім традиційного рибальства, Індонезія також розвиває аквакультурну промисловість, вирощуючи рибу та морепродукти у штучних водоймах.</p> <p>• Управління ресурсами. Країна зосереджена на впровадженні програм збереження рибних запасів та розвитку сталого рибальства для місцевого споживання та експорту.</p>	<p>• Експорт імобілізованого анчоуса. Перу є одним з основних світових експортерів імобілізованого анчоуса, який використовується в якості компоненту для виробництва кормів для худоби та риби.</p> <p>• Переробка та експорт. Країна також має розвинену промисловість з переробки риби, що дозволяє їй експортувати широкий асортимент рибних продуктів.</p> <p>• Стале рибальство. Перу активно працює над програмами сталого рибальства та охорони навколишнього середовища, спрямованими на збереження морських ресурсів.</p>	<p>• Експортні можливості. Присутній потенціал для збільшення обсягів експорту риби та рибних продуктів, що може стати джерелом зовнішньої валюти та збільшенням обсягів торгівлі</p> <p>• Розвиток інфраструктури. Необхідність значних інвестицій у розвиток портової інфраструктури та інших супутніх галузей</p> <p>• Забезпечення харчової безпеки. Рибальський бізнес може допомогти забезпечити харчову безпеку нації та зменшити залежність від імпорту харчових продуктів</p>

Узагальнюючи, можна зробити загальний висновок, що рибальський бізнес впливає на економіку, створюючи робочі місця, забезпечуючи експортні можливості, сприяючи розвитку інфраструктури та забезпечуючи харчову безпеку. За умови комплексного підходу та впровадження рекомендацій, рибальський бізнес в Україні може досягти сталого розвитку, сприяючи як економічному зростанню, так і збереженню природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Література:

1. FAO (2018). The State of World Fisheries and Aquaculture 2018 – Meeting the sustainable development goals. Food and Agriculture Organization of the United Nations.
2. Висоцький В. В. Риболовство як важлива галузь економіки України. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 2. С. 17–21.
3. Денисенко І. М., & Карташов В. А. Організаційно-економічний механізм рибальського господарства в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку економіки АПК*. 2019. № 2. С. 14–23.
4. Кулик А. В., & Рябцев В. А. Правове регулювання використання водних біоресурсів в Україні. *Право та інновації*. 2018. № 3. С. 49–54.
5. Матвієнко В. В., & Бузинова Г. А. Стратегічні напрями розвитку рибальського комплексу в Україні. *Економіка та управління: теорія та практика*. 2019. № 3-1. С. 42–47.